

ВИВЧЕННЯ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ТРАНСФОРМАЦІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

Гармаш С.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

В роботі розглянуто питання трансформацій національних економік в період проведення масштабних реформ, зокрема, у Польщі на початку 90-х років та проведено аналіз про можливість застосування цього досвіду на теренах України в сучасних умовах загострення системної кризи.

Сутність реформ Лешека Бальцеровича у Польщі полягала у наступному: 1) зміні структури власності; 2) демонополізації економіки; 3) повного введення ринкових механізмів; 4) реформування фінансової і банківської систем, конвертування злотого для забезпечення відкритого характеру економіки.

Оскільки, до початку реформ (1990 рік) економіка Польщі знаходилася у стані глибокої системної економічної кризи (зниження рівня виробництва, гіперінфляція, зниження рівня життя населення), то керівництво країни вважало за необхідність проведення курсу кардинальних системних змін.

Початок системних змін планувалося впроваджувати з етапом стабілізації економіки країни. Основними елементами забезпечення цієї стабілізації стали наступні фінансові заходи:

1. Жорстка монетарна політика, яка полягала у різкому скороченні грошової емісії та в застосуванні високих відсоткових ставок на кредити. Одночасно були упорядковані кредитні відношення, введено гнучкий поточний відсоток до усіх договорів, які було укладено раніше, а також скорочення застосування пільгових кредитів.

2. Ліквідація бюджетного дефіциту за рахунок скорочення дотацій на продукти харчування, сировину, заходи виробництва, енергоносії, відміни більшості податкових пільг та ухилинь від уплати податків.

3. Лібералізація основної маси цін (понад 90% цін є вільними) і підвищення цін, які залишилися під контролем держави (енергоносії, транспортні тарифи, квартплата, ліки).

4. Введення часткової конвертації польської валюти – злотого – за умов її значної девальвації, уніфікації курсу на всіх ринках і лібералізації зовнішньої торгівлі.

5. Жорстка обмежувальна політика доходів, сутність якої була в ліквідації повної індексації заробітної платні; у встановленні високого прогресивного податку на зростання заробітної платні на підприємствах, яка скорочувала би збільшення заробітної платні по відношенню до зростання цін з використанням корегуючого коефіцієнту індексації; введення зрівнювального податку на заробітну платню, яка перевищує середню в 1,4 рази.

Такий комплекс фінансових заходів отримав назву «шокової терапії».